

УДК 340.134:343.1](477.83/.86)"17/18"

ЕТАПИ КОДИФІКАЦІЇ АВСТРІЙСЬКОГО КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА (XVIII–XIX СТОЛІТЬ)

Т. Галабурда

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна,
e-mail: tarashalaburda@gmail.com*

Розглянуто передумови та політико-правові наслідки й значення кодифікації австрійського кримінально-процесуального законодавства у XVIII–XIX століттях. Особливу увагу приділено дослідженню історичних етапів та особливостей реформи кримінально-процесуального права Австрії та Австро-Угорщини. Проаналізовано процес створення і введення у дію австрійських кримінальних кодексів, що були джерелом кримінально-процесуальних норм, а також виокремлено закономірності кодифікації окремих австрійських кримінально-процесуальних кодексів у відповідний історичний період, які також поширювали свою дію й на територію Галичини. Виявлено такі проблеми австрійського кримінального судочинства: застосування інквізиційного процесу, відсутність принципів права (незалежність суддів, гласність, відкритість та ін.). Встановлено, що кодифікації кримінально-процесуальних норм постійно ґрунтувалися на попередніх досягненнях австрійської правової науки та практики, котрі стали джерелом австрійського Кримінально-процесуального кодексу 1873 року, що проіснував з незначними змінами аж до розпаду Австро-Угорщини.

Ключові слова: кримінальний процес, судочинство, кодифікація, Австрійська монархія, Галичина.

У сучасних умовах удосконалення правової системи України кодифікація кримінально-процесуального законодавства та узгодження його з міжнародними правовими стандартами посідає важливе місце та є одним із пріоритетних напрямів побудови демократичної держави. За допомогою кодифікації правових норм можна усувати колізії, що трапляються у кримінально-процесуальній практиці та заповнювати прогалини, а також модифікувати сучасні принципи та норми і, якщо необхідно, додавати нові. Тому правильним буде звернутися до міжнародного історичного досвіду кодифікації кримінальних процесуальних норм, оскільки найважливіші форми кодифікації права у всій Європі стрімко розвивалися саме у галузі кримінального судочинства. В історичному процесі кримінальне процесуальне законодавство й законодавча практика Австрії та Австро-Угорщини займає одне із перших місць.

Деякі питання кодифікації австрійського кримінально-процесуального права досліджували такі зарубіжні й українські вчені, як П. Стебельський, В. Кульчицький, І. Бойко, Б. Тищик, І. Настасяк, В. Гончаренко, М. Никифорак, М. Шуп'яна, А. Глунек, М. Морас, С. Салмонович, В. Огріс та ін.

Метою цієї статті є історико-правове дослідження закономірностей та етапів кодифікації кримінально-процесуального законодавства в Австрійській монархії, а також з'ясування його впливу на становлення кримінального судочинства Австрії та Австро-Угорщини, котре відбувалося і на території Галичини.

Як відомо, XIX століття – період важливих культурних, економічних та політичних змін у Європі, а особливо, для Австрії. Революція 1848 року спричинила те,

що Австрійська монархія з країни, яка мала сформовану й закріплену модель абсолютистського правління, стала на шлях перетворення у конституційну монархію, де імператор повинен був співпрацювати з парламентом та Радою міністрів [11, с. 9]. Зміни відбулися також у системі права, що стало поштовхом до реформування чинного на той час законодавства, зокрема й кримінально-процесуального.

Один із історичних етапів реформи кримінально-процесуального права реалізовано у Галичині, котра була приєднана до Австрійської монархії після першого поділу Речі Посполитої 1772 року. В цьому регіоні було запроваджено австрійський кримінальний кодекс від 1 січня 1797 року, котрий став де-факто одним із проєктів майбутньої загальнодержавної кодифікації австрійського кримінального права. На початку XIX століття цей кодекс у новій редакції набрав чинності 1803 року і відомий під назвою «Францішкана». Текст «Францішкани» фактично був текстом австрійського кримінального кодексу з порівняно нечисленими істотними змістовними й стилістичними змінами [19, с. 64]. Також в історико-правовій літературі можна знайти твердження, що територія Галичини свідомо розглядалася австрійською владою, як своєрідний експериментальний законодавчий полігон для австрійської кодифікації права. Однак історико-правові дослідники С. Гродзіски та С. Салмонович довели, що таке тлумачення було зроблено «ex post» (постфактум), а належною підставою для запровадження австрійського кримінального кодексу 1796 року на цій території була воля імператора Франца II, аби якомога швидше замінити польський закон нормами австрійського законодавства [12, с. 132–134, 147–148]. Отже, віднесення території Галичини до експериментального правового полігону у науковій літературі потребує глибшого дослідження.

На думку професора М. В. Никифорака, австрійський кримінальний кодекс 1796 року, незважаючи навіть на те, що перейняв деякі загальні положення з кодексів «Терезіани» і «Йозефіни», був повністю самостійним твором, який повному упорядковував види злочинів і систему покарань. Цей закон охоплював і норми кримінального процесу. Перша частина (§ 1–232) містила норми про злочини і штрафи, а друга (§ 233–568) – норми кримінального процесу [5, с. 15]. Зі сказаного робимо висновок, що австрійський законодавець створив цей кодекс за зразком минулих кримінальних законодавчих актів, котрі містили, крім кримінальних норм, і норми кримінального процесу. Доцільно наголосити на тому, що така законодавча діяльність була виправдана тогочасним розвитком кримінального права і процесу, на котрий вплинуло становлення романо-германської системи права у провідних країнах Європи. Як відомо, у тогочасних європейських державах була така одна із форм кримінального судочинства, як інквізиційний процес, що вплинув негативно на розвиток та становлення кримінального судочинства в Австрії й Австро-Угорщині загалом. Це призвело до обмеження прав і свобод особи, щодо якої велося слідство, доказова система й стадія оцінювання доказів суддею була спрямована проти обвинуваченого чи підсудного, тобто, збирала і використовувала переважно докази, що доводили вину, а докази, що виправдовували – нерідко, просто ігнорували. Весь процес попереднього слідства й розгляду справи у суді був спрямованим на швидке винесення обвинувального вироку здебільшого, також застосовувалися тортури, аби прискорити розгляд справи й отримання доказів.

Заслугує на увагу також ще одне твердження дослідника, про те, що австрійський кримінальний закон 1796 року було покладено в основу загально-австрійського кримінального кодексу від 3 вересня 1803 року. Він складався з двох частин (злочини й тяжкі поліцейські проступки), кожна з яких мала по два розділи.

Один із них стосувався норм кримінального матеріального права, а другий – кримінального процесу. Різні види злочинів характеризувалися визначеними ознаками й ступенем карності, а також загальними й обтяжуючими та пом'якшуючими обставинами. Смертну кару застосовували тільки за вчинення особливо тяжких злочинів. Було встановлено непідсудність за давністю і повністю скасована конфіскація майна [5, с. 15]. Отже, можна стверджувати, що основою майбутніх кодифікаційних робіт в Австрійській монархії щодо кримінальних і кримінально-процесуальних кодексів були всі попередні досягнення й напрацювання у відповідних галузях права. Сюди належали попередні кримінальні кодекси та всі закони й підзаконні акти, які приймали для здійснення кримінального судочинства у судах на території Австрії й Австро-Угорщини. Переважно такі нормативно-правові акти містили процесуальні норми щодо специфічного виду суспільних відносин, якими регулювали на підставі чинного на той час законодавства.

Наступні досягнення австрійських реформ у галузі кримінального судочинства в епоху «Весни народів» містилися у трьох кодифікаціях: Кримінальному кодексі «Францішкана» 1803 року, Кримінальному процесуальному кодексі від 17 січня 1850 року, та у законі про кримінальне судочинство для всієї Австрійської монархії від 29 липня 1853 року.

Подальший розвиток економічних відносин в Австрії спричинився до продовження кодифікації кримінального права, наслідком якого було прийняття Кримінального кодексу 1803 року [2, с. 75]. Норми процесуального права також містилися у цьому кодексі. Він підтвердив панування інквізиційного процесу. Суд був оголошений єдиним учасником процесу: суддя – одночасно був і обвинувачем, і захисником, і власне суддею для особи. Він керував процесом, досліджував і вирішував. Інквізит (обвинувачений) був беззахисним, обмеженим у правах учасником процесу [10, с. 555]. Кримінальне судочинство за «Францішканом» відбувалося відповідно до таких принципів: ініціювання уповноваженою особою, таємність, писемність. Не застосовували принцип змагальності, не було поняття процесуальних сторін, обвинувачений не мав права користуватися допомогою окремого захисника. Суд не був відділений від адміністрації аж до 1867 року, яка повністю контролювала його. Не було принципу незалежності суддів, участі громадського чинника в здійсненні правосуддя і контролю з боку представників суспільства у формі відкритого слухання [17, с. 171].

Варто зазначити, що в Австрійській монархії застосовували кримінальний захист (кримінально-правову охорону) імператора від образи, що було виявом його недоторканності та невідповідальності. Австрійський монарх очолював державну владу і був гарантом державного порядку, а також предметом найвищого шанування. Критика глави держави мала обмежуватися, оскільки, вона піддавала сумніву високий статус Його Величності й разом державний порядок, як такий [13, с. 736]. На думку вченого-дослідника Австрійського інституту прав людини у Зальцбурзі Чеха Філіпа: «правові положення Кримінального кодексу 1803 р. вважалися достатніми для придушення революційних закликів й критичних висловлювань, щодо монарха та династії» [9, с. 55].

Попри вищесказане, законодавча діяльність уряду у Відні наприкінці XVIII століття завершилася прийняттям Кримінального кодексу «Францішкана» 1803 року, що мав і позитивне значення, оскільки містив удосконалену на той час форму викладу норм та спростив декілька положень. Кодекс замінив загалом кримінальне матеріальне й процесуальне законодавство 1787/1788 років. Тому

надалі невідворотними були зміни й реформування системи кримінального судочинства в Австрійській монархії. Але потрібно наголосити, що відбулися вони не скоро, так, відповідно питання процесуального права до 1853 року регулювалися нормами Кримінального кодексу 1803 року та Кримінального процесуального кодексу від 17 січня 1850 року, з 1853 року до 1873 року – законом про кримінальне судочинство від 29 липня 1853 року [7, с. 48].

Необхідність законодавчих змін у кримінальному судочинстві доби «Весни народів» були безпосередньо пов'язані зі ст. 103 «березневої» конституції 1849 року, яка передбачала, що судовий розгляд у кримінальних справах повинен ґрунтуватися на принципах гласності й усності, а у визначених законом категорій справ за участі суду присяжних. Стаття передбачала також існування інституту публічного обвинувача. Конституція, прийнята в м. Кромержижі, не набула чинності, але залишалася політичною проекцією ліберальної думки XIX століття. Ця конституція подала лише надію повної реалізації реформ у сфері кримінального процесуального права, але підготувала сприятливе підґрунтя для створення першого реформованого Кримінально-процесуального кодексу від 17 січня 1850 року, який за порівняно короткий час розробив Джозеф фон Вюрт [16, с. 557]. Кодекс відходив від застосування інквізиційного процесу та запровадив у систему судочинства принципи сучасного змішаного процесу, в тому числі, декларовані конституцією 1849 року відкритість та усність судового засідання. Під впливом революції «Весни народів» кодекс від 17 січня 1850 року поширював свою дію на території Австрійської монархії. Для підтримання обвинувачення було створено спеціальний орган судової адміністрації – прокуратуру [15, с. 107]. Однією з особливостей кодексу 1850 року було те, що хоча він і був призначений для всієї монархії, не набрав чинності в усіх краях. У Галичині, Кракові, Буковині, Ломбардії, Венеції, Далмації, Трансільванії та Угорщині кодекс був введений не відразу після його прийняття. Територіальне обмеження реалізації ліберальної моделі судочинства випливало з ініціативи уряду.

Було вирішено провести аналіз ефективності правового впливу у краях, в яких застосовували Кримінально-процесуальний кодекс 1850 року, для перевірки правильності функціонування нових установ та здійснення судочинства. Австрійський парламент залишив за собою право вносити зміни й поправки і тільки після цього кодекс запроваджували в інших частинах Австрійської монархії. Експериментальний проект, нового кримінально-процесуального кодексу був ініційований урядом Австрійської монархії, про що вказує розширений підзаголовок імператорського патенту від 17 січня 1850 року [14, с. 229].

Поряд із кодифікацією права австрійський парламент і уряд також удосконалював систему судочинства Австрійської монархії через політико-правові зміни управління державними справами. У 1848 році було видано кілька тимчасових законодавчих актів про організацію та повноваження Міністерства юстиції, основним із яких був патент Міністра від 21 серпня 1848 року (№ 1176). Відповідно до цього акту міністерству належало адміністративне управління судовою владою, нагляд за діяльністю всіх судів та інших осіб (адвокатів, нотаріусів) та розроблення судових актів. Чинна на той час комісія з питань судочинства і законодавства була ліквідована. Вищий судовий орган повинен і надалі бути вищим судовим органом з призначенням Верховного суду. Також суди повинні були виконувати свої повноваження незалежно від цього міністерства [18, с. 7]. Позитивним було те, що Кримінально-процесуальний кодекс від 17 січня 1850 року довів, наскільки важливим є принцип соціальної справедливості у конституційному забезпеченні

незалежності судової влади та суддів. На жаль, приписи закону, передбачені для функціонування у державі права, на думку імператора й уряду, надавали після-революційному суспільству надто велику владу у сфері верховенства права і тому демократична процедура судочинства зі середини століття діяла менше ніж три роки на невеликій території Австрії [14, с. 237–238].

Отож, у 1853 році було прийнято новий Кримінально-процесуальний кодекс – нормативно-правовий акт Австрійської монархії, який за зразком загального кримінального судового порядку 1788 року розмежував кримінальне право (матеріальне) і кримінально-процесуальне. Він частково запроваджував гласність процесу, але не допускав участі громадськості до здійснення судочинства. Кримінально-процесуальний кодекс 1853 року суперечив більшості демократичних принципів судочинства, тому у 1869 році його доповнили Законом про суди присяжних, а у 1873 році був затверджений новий Кримінально-процесуальний кодекс [4, с. 144–145]. Цей закон 1853 року у своїх засадах повернувся до моделі інквізиційного процесу, проте деякі положення Закону 1850 року у модифікованій формі залишилися. У справах, що вели повітові суди, відновилася така стадія кримінального провадження, як досудове слідство, а тривалість слухань у колегіальних судах була значно скорочена. Скасовано суди присяжних (існували до 1869 року), почалося застосування формальної теорії доказів, а також було знову допущено винесення вироків: засуджуючих, виправдувальних і звільняючих від покарання. Проте в новому Кримінально-процесуальному кодексі вже містилися принцип оскарження й усності [8, с. 535–538].

Проте важливішою для кримінального судочинства була стадія попереднього розслідування (вступне слідство), оскільки стадія судового розгляду (головна розправа) була формальною і називалася *Schlussverhandlung* (остаточне обговорення). Прокурор у суді виголошував своє обвинувачення, право оскаржувати такі процесуальні дії (оборона) були допустимі, але така можливість була передбачена тільки для збереження форми судочинства. Принцип публічності кримінального судочинства діяв на практиці, але приймали постанови, що значно обмежували його, навіть судовий розгляд був частково таємним. Окрім вироків виправдувальних (звільняючих) й обвинувальних (засуджуючих), використовували ще і третю форму так званого «*absolutio ab instantia*» – звільнення від покарання за відсутності доказів. В останньому випадку кримінальне провадження могло бути відновлене будь-коли. Варто зазначити, що поряд із кримінально-процесуальним поняттям звільнення від покарання сюди потрібно долучати ще таке поняття, як його відбування. Тому третя форма вироків вказувала на відсталість розвитку законодавчої системи та кримінального судочинства Австрійської монархії. Також кримінальне судочинство ґрунтувалося на принципі усності, а принцип оскарження використовували у провадженні, що здійснювали колегіальні суди. На таких засадах ґрунтувалося судочинство за кодексом 1853 року, котрий діяв 20 років, аж до Кримінально-процесуального кодексу 1873 року. Практика у галузі кримінального судочинства постійно розвивалася й потребувала внесення відповідних змін. Тому під впливом основних конституційних законів Австрійської монархії, деякі інститути кодексу 1853 року були перероблені й доповнені. Було видано відповідні нормативно-правові акти: Закон про охорону особистої свободи від 27 жовтня 1862 року; Закон про охорону домашнього вогнища від 27 жовтня 1862 року, котрий містив у собі постанови, щодо домашньої ревізії (обшук), у частині запобігання самовільної діяльності суддів. Новела від 15 листопада 1867 року скасувала такий вирок суду, як «*absolutionem ab instantia*», що позитивно вплинуло на розвиток

галузі кримінального процесу Австрійської монархії. Отже, кримінальне судочинство надалі використовувало, тільки дві форми кримінальних вироків: звільняючі та засуджуючі. Законом від 9 березня 1869 року впроваджено інститут присяжних судів для злочинів та проступків спричинених змістом друкованої кореспонденції. Також було прийнято Новелу від 6 квітня 1870 року про охорону таємниці листування, що ввела у дію норми, на підставі яких у кримінальному провадженні могла застосовувати конфіскацію листів. Новела від 23 липня 1871 року привнесла важливі зміни, щодо правових засобів (можливостей), а саме: право надзвичайної апеляції, відклику [6, с. 20–21]. У такий спосіб законодавець прагнув врегулювати найважливіші кримінально правові та процесуальні норми у відповідний період, протягом якого діяв Кримінально-процесуальний кодекс 1853 року. Це було позитивним рішенням уряду, але все ж таки проблеми кримінального судочинства були й потребували розроблення та прийняття нового, досконалішого джерела кримінально-процесуального права Австрійської монархії.

Суспільно-економічний і політико-правовий розвиток Австрійської монархії призвів до того, що після набуття чинності Кримінально-процесуальним кодексом 1853 року стала очевидною потреба вжити заходів для скорочення тривалості розслідування, зменшення величезної кількості справ у судах. Тому повернення Австрії до парламентаризму поставило на порядок денний розроблення нового кримінально-процесуального порядку. Вже на початку 1861 року міністр юстиції Ю. Глазер отримав доручення щодо розроблення його проекту. За 12 років підготовано 10 проектів, поки 23 травня 1873 року був затверджений новий Кримінально-процесуальний кодекс (*Strafprozessordnung*), що набув чинності з 1 січня 1874 року і який проіснував з незначними змінами аж до жовтня 1918 року, тобто до розпаду Австро-Угорщини. В ньому встановлювалась усність і гласність процесу, проводилась ідея «вільної оцінки доказів за внутрішнім переконанням суддів» [3, с. 49]. Кримінально-процесуальний кодекс 1873 року складався з 27 розділів і мав 494 параграфи. Він поширював чинність на всю територію монархії, у тому числі на українські землі, котрі перебували у складі Австро-Угорщини [1, с. 269].

Отже, цілеспрямовані дії австрійського законодавця, були спрямовані, насамперед на кодифікацію кримінальних та кримінально-процесуальних норм, котрі містилися у відповідних нормативно-правових актах, найчастіше у кодексах. Але незважаючи на це, кримінальне судочинство постійно потребувало правового регулювання та практичного удосконалення, а також узгодження з нормами тогочасного розвитку суспільно-економічних і політико-правових відносин доби «освіченого абсолютизму».

Кримінальне судочинство Австрійської монархії на початку XIX століття містило багато проблем, наприклад: інквізиційний процес, що відбувався за допомогою незаконних кримінально-процесуальних норм із правового погляду сьогодення, судова система підпорядковувалася владі й була залежною від неї. Спостерігалася відсутність принципів права, таких, як незалежність суддів, змагальність сторін, гласність, відкритість та ін. Судова влада за допомогою кримінального кодексу 1803 року захищала привілейоване становище монарха, тому ми можемо стверджувати, що кодекс 1803 року був також ефективним інструментом влади, спрямованим на ліквідацію революційних рухів, зокрема й відповідних осіб, котрих притягали до відповідальності за злочини проти глави держави й політичного порядку, передбачені тогочасним законодавством.

Кримінально-процесуальний кодекс 1850 року був позитивним кроком у напрямі реформування австрійського кримінального судочинства. Але свою дію

поширив на Галичину тільки після апробації в інших частинах Австрійської монархії. Цей кодекс надав велику перевагу принципу соціальної справедливості у забезпеченні незалежності суддів та судової влади, тому був замінений Кримінально-процесуальним кодексом 1853 року. З часом деякі інститути були перероблені й доповнені новими нормативно-правовими актами у галузі кримінального процесу.

Тому ми бачимо значну кількість кодексів та інших нормативно-правових актів, котрі містили кримінально-процесуальні норми, на основі яких відбувалося кримінальне судочинство у судах Австрії й Австро-Угорщини, котрі також функціонували й у Східній і Західній Галичині та Буковині. Кримінально-процесуальні кодекси австрійської монархії 1803 (джерелом якого був австрійський кримінальний кодекс 1797), 1850 й 1853 років також стали джерелом австрійського Кримінально-процесуального кодексу 1873 року, оскільки кодифікації кримінально-процесуальних норм постійно ґрунтувалися на попередніх досягненнях австрійської правової науки та практики. Це зумовлювало перехід та вдосконалення тогочасних принципів права, прогресивних процесуальних норм та положень до наступних джерел австрійського кримінального процесу.

Список використаних джерел

1. *Бойко І. Й.* Галичина у державно-правовій системі Австрії та Австро-Угорщини (1772–1918) : навч. посібник [Текст]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 312 с.
2. *Бойко І. Й.* Покарання на українських землях за кримінальним законодавством Австрії та Австро-Угорщини (1772–1918 рр.) [Текст] // Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2014. Вип. 59. С. 71–79.
3. *Кульчицький В. С.* Джерела права в Галичині за часів австрійського панування (1772–1918) [Текст] // Проблеми правознавства. 1971. Вип. 19. С. 42–50.
4. *Кульчицький В. С., Тищик Б. Й.* Історія держави і права України [Текст]. Київ, 2001. 320 с.
5. *Никифорак М. В.* Джерела кримінального та кримінально-процесуального права на Буковині у 1775–1918 рр. [Текст] // Наук. вісник Чернівецьк. ун-ту: зб. наук. праць. Чернівці: ЧДУ, 2000. Вип. 91: Правознавство. С. 14–17.
6. *Стебельський П.* Австрійський процес карний: Коментар [Текст]. Львів: НТШ, 1901. Вип. 1. 196 с.
7. *Шуп'яна М. Ю.* Кодифікація австрійського кримінального законодавства у другій половині XIX ст. – на початку XX ст. [Текст] // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2016. Вип. 37, ч. 1. С. 47–50.
8. *Balzer O.* Historia ustroju Austrii [Tekst]. Lwów: Nakładem K. S. Jakubowskiego, 1899. 597 s.
9. *Czech Ph.* Der Kaiser ist ein Lump und ein Spitzbube – Majestätsbeleidigung unter Kaiser Franz Joseph. Böhlau Verlag [Text]. Wien; Köln; Weimar, 2010. 392 S.
10. Die Habsburgermonarchie 1848–1918 Band II. Verwaltung und Rechtswesen [Text]. Wien: Verlag der österr. Akad. der Wissenschaften, 1975. 791 s.
11. *Dziedzic A.* Monarchia konstytucyjna w Austrii (1867–1914) [Tekst] / Władza–Obywatel–Prawo. Kraków: Księgarnia Akademicka, 2001. 307 s.
12. *Grodziski S., Salmonowicz S.* Ustawa karna zachodniogaliczyjska z roku 1796. Zarys dziejów i charakterystyka [Tekst]: Czasopismo Prawno-Historyczne. Warszawa, 1965. T. XVII, z. 2. S. 123–149.
13. *Hye A., Ghunek R. von.* Das österreichische Strafgesetz über Verbrechen, Vergeben und Uebertretungen und die Preßordnung vom 27. Mai 1852. Erster Band (Enthaltend das Kundmachungs-Patent und die ersten acht Hauptstücke des ersten Theils des Strafgesetzes. §§ 1–75). Wien, 1855. 883 S.
14. *Krauzka K.* Reformy austriackiej procedury karnej w dobie Wiosny Ludów [Tekst] // Studia z dziejów Państwa i Prawa Polskiego. Kraków; Lublin; Łódź, 2013. № XVI. S. 225–243

15. *Liebscher V.* Aus der Geschichte der Generalprokuratur [Text] // Hundert Jahre österreichische Strafprozeßordnung 1873–1973. Wien; New York, 1973. 110 S.
16. *Ogris W.* Die Rechtsentwicklung in Cisleithanien 1848–1914 [Text:] // Wandruszka A., Urbanitsch P. Die Habsburgemonarchie 1848–1918. Wien, 1975. Band II. 557 S.
17. *Plaza S.* Historia prawa w Polsce na tle porównawczym [Tekst]. cz. 2: Polska pod zaborami. Kraków, 1998. 210 s.
18. *Šalák B.* Organizace soudnictví ve druhé polovině devatenáctého století [Text]. Praha, 2009. 75 s.
19. *Wrzyszczyk A.* Przestępstwo bigamii w kodeksach karnych obowiązujących na ziemiach polskich w dobie zaborów [Tekst] // Bigamia. Lubelskie Seminarium Karnistyczne, red. M. Mozgawa. Lublin: Oficyna Wydawnicza Verba, 2010. S. 56–72.

References

1. Bojko, I. Y. (2017). *Halychyna u derzhavno-pravovij systemi Avstrii ta Avstro-Uhorschyny (1772–1918)*. L'viv: LNU imeni Ivana Franka (in Ukrainian).
2. Bojko, I. Y. (2014). Pokarannia na ukrains'kykh zemliakh za kryminal'nym zakonodavstvom Avstrii ta Avstro-Uhorschyny (1772–1918 rr.). *Visnyk Lvivskogo universytetu. Seriiia iurydychna*, 59, 71–79. (in Ukrainian).
3. Kul'chyts'kyj, B. S. (1971). Dzherela prava v Halychyni za chasiv avstrijs'koho panuvannia (1772–1918). *Problemy pravoznavstva*, 19, 42–50. (in Ukrainian)
4. Kul'chyts'kyj, B. S., Tyschuk, B. Y. (2001). *Istoriia derzhavy i prava Ukrainy*. Kyiv: Atika. (in Ukrainian).
5. Nykyforak, M. V. (2000). Dzherela kryminal'noho ta kryminal'no-protseksual'noho prava na Bukovyni u 1775–1918 rr. *Chernivtsi: Nauk. visnyk Chernivets'k. un-tu : zb. nauk. prats'. 91: Pravoznavstvo*, 14–17. (in Ukrainian)
6. Stebel's'kyj, P. (1901). *Avstrijs'kyj protses karnyj: Komentar*. L'viv : NTSh, 1. (in Ukrainian).
7. Shup'iana, M. Yu. (2016). Kodyfikatsiia avstrijs'koho kryminal'noho zakonodavstva u druhij polovyni XIX st. – na pochatku XX st. *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriiia: Pravo*, 37, ch, 1, 47–50. (in Ukrainian).
8. Balzer, O. (1899). *Historia ustroju Austrii*. Lwów: Nakładem K. S. Jakubowskiego.
9. Czech, Ph. (2010). *Der Kaiser ist ein Lump und ein Spitzbube – Majestätsbeleidigung unter Kaiser Franz Joseph*. Böhlau Verlag. Wien; Köln; Weimar.
10. *Die Habsburgermonarchie 1848–1918* (1975). Band II. Verwaltung und Rechtswesen. Wien: Verlag der österr. Akad. der Wissenschaften.
11. Dziadzio, A. (2001). *Monarchia konstytucyjna w Austrii (1867–1914)*. Władza–Obywatel–Prawo. Kraków: Księgarnia Akademicka.
12. Grodziski, S., Salmonowicz, S. (1965). Ustawa karna zachodniogalicyska z roku 1796. Zarys dziejów i charakterystyka. *Warszawa: Czasopismo Prawno-Historyczn.*, t. XVII, z. 2, 123–149.
13. Hye, A., Glunek, R. von (1855). *Das österreichische Strafgesetz über Verbrechen, Vergeben und Uebertretungen und die Preßordnung vom 27. Mai 1852*. Erster Band (Enthaltend das Kundmachungs-Patent und die ersten acht Hauptstücke des ersten Theils des Strafgesetzes. §§ 1–75). Wien.
14. Krauza, K. (2013). Reformy austriackiej procedury karnej w dobie Wiosny Ludów. *Kraków; Lublin; Łódź: Studia z dziejów Państwa i Prawa Polskiego*, XVI, 225–243.
15. *Liebscher, V.* (1973). Aus der Geschichte der Generalprokuratur. *Hundert Jahre österreichische Strafprozeßordnung 1873–1973*. Wien; New York.
16. *Ogris, W.* (1975). Die Rechtsentwicklung in Cisleithanien 1848–1914. *A. Wandruszka, P. Urbanitsch. Die Habsburgemonarchie 1848–1918*. Wien: Band II.
17. *Plaza, S.* (1998). *Historia prawa w Polsce na tle porównawczym*. Kraków: cz. 2: Polska pod zaborami.

18. Šalák, B. (2009). *Organizace soudnictví ve druhé polovině devatenáctého století*. Praha.
19. Wrzyszczyński, A. (2010). Przestępstwo bigamii w kodeksach karnych obowiązujących na ziemiach polskich w dobie zaborów. *Lublin: Bigamia. Lubelskie Seminarium Karnistyczne*, red. M. Mozgawa, Oficyna Wydawnicza Verba, 56–72.

*Стаття: надійшла до редакції 01.03.2018
прийнята до друку 03.03.2018*

THE STAGES OF CODIFICATION OF THE AUSTRIAN CRIMINAL PROCEDURAL LAW (XVIII–XIX CENTURY)

T. Halaburda

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine,
e-mail: tarashalaburda@gmail.com*

Considered the historical preconditions, political and legal consequences and historical significance of the codification of the Austrian criminal procedural legislation in the XVIII–XIX centuries. Particular attention is paid to the study of the historical stages and regularities of the reform of the criminal procedural law of Austria and Austria-Hungary. Analyzed the process of creation and introduction of the Austrian criminal codes, which were the source of criminal procedural norms, in addition, it is distinguished the regularities of codification of separate Austrian criminal procedure codes in the appropriate historical period, which also extended their influence on the territory of Galicia.

Emphasized that the classification of the territory of Galicia in the experimental legal field of the Austrian monarchy in the scientific literature requires a more in-depth study. Established that the Austrian Criminal Code of 1796, which was created by the Austrian legislator after the model of the former criminal law, which contained, apart from the criminal norms, also the norms of the criminal process. It should be emphasized that such legislative activity was justified by the development of criminal law and the process that was influenced by the formation of the Romano-Germanic system of law in the leading European countries. It is known, there was a form of criminal justice in the European states known as inquisition process which had a negative effect on the development and establishment of criminal justice in Austria and Austria-Hungary in general. Discovered the following problems of Austrian criminal justice: application of the inquisition process, lack of principles of law (independence of judges, publicity, openness, etc.).

The conclusion was drawn as following: the purposeful actions of the Austrian legislator were directed, first of all, to the codification of the criminal and criminal-procedural norms contained in the relevant regulatory acts, often in the codes. Despite that, criminal justice constantly required legal regulation and practical improvement as well as bringing in the standards of the contemporary development of socio-economic, political-legal relations during the era of "enlightened absolutism." It is also stated that the Criminal procedure code of 1850 had a positive influence on reforming the Austrian criminal procedure. But it was extended across Galicia only after testing in other parts of the Austrian monarchy. The code advantaged the principle of social justice in ensuring the independence of judges and the judiciary, therefore, was replaced by the Criminal procedure code of 1853. It was established that the codification of criminal procedural rules was constantly based on the previous achievements of Austrian law science and practice and became the source of the Austrian Code of Criminal Procedure of 1873, which lasted, with minor changes, until the collapse of Austria-Hungary.

Keywords: criminal procedure, judicial process, codification, Austrian monarchy, Galicia.